सत्यमेव जयते

"सब्बपापस्स अकरणं कुसलस्स उपसम्पदा ।

स-चित्तपरियोदपनं, एतं बुद्धान सासनं ।।"

मी शिकावं म्हणून, रात्र-दिवस

राब-राबणाऱ्या माझ्या आई-वडिलांस,

व शिक्षणासाठी प्रोत्साहन देणाऱ्या

तमाम समाज बांधवास.....

सादर अर्पण

ऋणनिर्देशन

प्रस्तुत शोधप्रबंधाचे काम पूर्ण करण्यासाठी व माझ्या शिक्षणासाठी ज्यांनी-ज्यांनी सहकार्य केले, त्यांचे आभार मानणे हे मी माझे कर्तव्य समजतो, नव्हे तर त्यांच्या ऋणातच राहणे पसंत करतो.

या शोधप्रबंधाचे काम पूर्ण करण्यासाठी मला माझे मार्गदर्शक डॉ. अशोक चौसाळकर यांनी जे मार्गदर्शन केले, आणि मला हे काम कमी वेळेमध्ये पूर्ण करण्यासाठी प्रोत्साहन दिले त्याबद्दल त्यांचा मी शतश: ऋणी आहे.

त्याचबरोबर राज्यशास्त्र विभागातील डॉ. लक्ष्मीनारायण तरोडी, डॉ. वासंती रासम मॅडम, डॉ. भारती पाटील मॅडम यांनी वेळोवेळी जे मार्गदर्शन केले व सहकार्य केले त्याबद्दल त्यांचा आभारी आहे. या विभागाचे प्रशासकीय कर्मचारी अभिजित पाटील, अरूण वनीरे मामा, ठामके मामा यांनी जे सहकार्य केले त्याबद्दल मी त्यांचा आभारी आहे.

तसेच बॅरिस्टर बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालयातील कर्मचाऱ्यांनी जे सहकार्य केले त्याबद्दल मी त्यांचाही आभारी आहे. सदर शोधप्रबंधाचे टंकलेखन श्री. गणेश पाटील यांनी अत्यंत कमी वेळेत व अत्यंत सुबकपणे पार पाडले त्याबद्दल मी त्यांचा आभारी आहे.

माझ्यावर विश्वास ठेवून माझ्या शिक्षणासाठी मला माझ्या आई-वडीलांनी, कुटूंबियांनी जे प्रोत्साहन दिले त्याबद्दल मी त्यांचा ऋणी आहे. माझ्या आयुष्यामध्ये अशोक या शब्दास अत्यंत महत्त्वाचे स्थान आहे कारण माझ्या आयुष्यामध्ये अनुक्रमे श्री. अशोक मोरे, अशोक खंडागळे-पाटील, अशोक देशमुख आणि प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर आले नसते तर मी हे उच्च शिक्षण पूर्ण करू शकलो असतो का नाही याबद्दल माझ्या मनामध्ये शंका आहे.

माझा सर्वात मोठा शिक्षक आणि सर्वेसर्वा कोण असेल तर तो म्हणजे समाज. समाजाने माझ्याकडे कायम सकारात्मक दृष्टीने बघितले व मला वेळोवेळी प्रोत्साहन दिले आणि मदत केली. त्याबद्दल समाज बांधवांचा मी ऋणी आहे. त्यामध्ये प्रामुख्याने नवनाथ पाराध्ये, नितीन सोनवले, राजेंद्र पाराध्ये (सर), बोराडे सर (मोहोळ), प्रा. मारूती हजारे, दत्ता पाराध्ये (गुरूजी), विलास पाराध्ये, दत्ता येणपे आणि इतर सर्व यांचाही मी आभारी आहे.

शिवाजी विद्यापीठातील माझे सर्व वर्गमित्र विजय देठे, दत्ता सावंत, अमोल पाटील, वंदना सातपुते, जयश्री कांबळे, भीमाशंकर गायकवाड, गुरूनाथ सामंत, दत्ता जाधव व इतर सर्व स्नेही, अधिविभागातील संशोधक विद्यार्थी मल्लिकार्जुन बंदारे, निलकंठ लोखंडे, सचिन पाटील यांचा ही मी आभारी आहे. तसेच या शोध प्रबंधाच्या कामामध्ये माझे मित्र संतोष बेळ्ळे व शहाजी देठे यांचे सहकार्य लाभले त्याबद्दल त्यांचा आभारी आहे.

तसेच हा शोधप्रबंध पूर्ण करण्यासाठी व माझ्या शिक्षणासाठी ज्यांची प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष मदत झाली असेल त्यांचा ही मी आभारी आहे.

धन्यवाद !

ठिकाण : कोल्हापूर

दिनांक : खिलारे किशोर महादेव

प्रतिज्ञापत्र

मी प्रतिज्ञापूर्वक निवेदन करतो की, "**गौतम बुद्धांचे राजकीय विचार**" हा संशोधन प्रबंध मी स्वत: संशोधित केला असून तो यापूर्वी कोणत्याही विद्यापीठीय स्तरावर कोणतीही पदवी वा पदवीका मिळवण्यासाठी सादर करण्यात आलेला नाही.

ठिकाण : कोल्हापूर

दिनांक : ३१ जुलै, २००८

श्री. किशोर महादेव खिलारे

CERTIFICATE

This is to certify that **Mr. Khilare Kishor Mahadeo** has completed his research work for the Degree of **M.Phil.** in **Political Science** on "**गौतम बुद्धांचे राजकीय विचार**" and that he has carried out this research work in all stages on his own efforts under my guidance. सदर संशोधन प्रबंध यापूर्वी कोणत्याही विद्यापीठीय स्तरावर पदवी वा पदविका मिळविण्यासाठी सादर केलेला नाही.

Place : Kolhapur

Date : 31/07/08

–

Dr. Ashok S. Chousalkar
Prof. & Head,
Dept. of Political Science,
Shivaji University, Kolhapur

Prof. & Head.
Department of Political Science
Shivaji University, Kolhapur

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	प्रकरणाचे नांव	पृष्ठ क्रमांक
१)	विषय प्रवेश अ) प्रस्तावना ब) गौतम बुद्धांचे संक्षिप्त चरित्र	१-२५
२)	गौतम बुद्धांचे वर्ण व जातीव्यवस्था विषयक विचार	२६-४८
३)	गौतम बुद्धांचा सामाजिक कराराचा व राज्यउत्पतीचा सिद्धांत	४९-६७
४)	गौतम बुद्धांचे राजकीय विचार	६८-११०
५)	गौतम बुद्धांचे राजकीयविचारांचे टीकात्मक मूल्यमापन	१११-१२८
६)	उपसंहार	१२९-१४२
७)	संदर्भग्रंथ सूची	१४३-१४४